

Mesterséges intelligencia a tartalomgyártásban

DOI : 10.46522/S.2024.02.10

KUTI Csongor, LL.M, S.J.D.

University of Arts Târgu Mureș

kcsongi@yahoo.com

Abstract: Artificial Intelligence in Content Creation

It's been almost a decade since I've been teaching a course in media law and ethics for 3rd year media undergrad classes at the University of Arts in Tg. Mures, and one of the first questions I regularly ask my class – to their surprise – is about the meaning of life. What we are trying to learn from the ensuing discussion is that there are no correct answers. Except for fanatics, at least in the society we grew up and are currently living, it is more or less up to the individuals to sort out this question for themselves. As we are living in communities, though, achieving individual goals always need to take into account the aspirations of others. We have to arrive to some social compromise regarding the acceptable meanings of life, so as every individual might have a shot to happiness, as healthy communities are usually made up of content individuals. For achieving such compromises, modern societies need the individual right to think, speak and act freely (without undue governmental constraint) and a communication tool, through which the many individuals might exchange their views (classic media).

During the past century, however, human civilization evolved at an increased speed. Societies, communication, technology have all changed to the point that we are at risk of irreversibly altering Earth's climate and consequently extinct human life.

The most exciting evolution in technology, as of today, is unquestionably the birth of artificial intelligence. This presentation investigates, from a legal perspective, how this new technology changes communication, what challenges it brings to notions as originality or intellectual creation, and concludes, on a moderately optimistic note, that beyond inherent anxiety and uncertainty, it might become a catalyst for creation and communication.

Key words: *media; artificial intelligence, freedom of speech, originality, intellectual creation.*

A szerzői jog kialakulásának történelmi folyamatához legalább két elengedhetetlen tényező megléte szükségeltett: a rögzítettség valamilyen formája, illetve a szerző „perszonalifikációja”. Mivel a szavakban megfogalmazott gondolatok rögzítése leghatékonyabb módjának az írásjelek bizonyultak, így a szellemi alkotások mindenekelőtt szöveg – eposzok, versek, drámák – alakjában öltöttek testet. Közel-keleti költők művei és neve már i. e. 13. századból fennmaradtak, az első görög költő pedig, jelenlegi ismereteink szerint, az i. e. 7. században élt Hésziodosz volt (Lendvai, 2008).

A hellenizmus korában az írást nem alkotásnak, hanem inkább fellelésnek tartották. A művészek nem tehetségükből adódóan, hanem isteni irányításra, mintegy eszközként, közvetítőként dolgoztak, ebből kifolyólag pedig kizárólagossággal sem bírhattak az

alkotás felett. Mivel a nyilvánosságra hozott műveket közkinccsként kezelték, a szerző személyes érdekei a mű elkészültnek nyilvánításához, annak közreadásához, illetve műve szerzőjeként való elismeréséhez fűződtek, ám ezen érdekek sérelme (a mű integritásának megsértése, engedély nélküli közlése, a szerző téves feltüntetése) mindössze erkölcsi vétséget, nem pedig jogsértést jelentett.

Az ókori Rómában az alkotóművészet (ars) fogalma már kiterjedt a zenei és vizuális művekre is, ugyanakkor, bár sejtették, hogy a papirusz és a papiruszra rögzített tartalom külön dolgok, jogilag nem sikerült különbséget tenniük a szellemi tulajdon és annak hordozója között, ezért úgy tartották, hogy a rögzített alkotás vagy a szerző és a papirusz birtokosának közös tulajdona, vagy a rögzített alkotás a hordozó növedéke, ezért a papirusz tulajdonosa a papirusz tartalma felett is tulajdonjogot szerez. Ebből kifolyólag, ha egy könyvkereskedő (librarius) megszerzett egy könyvet, azt szabadon másolhatta.

Az eredetiség fogalma az ókori szellemi alkotások esetében leginkább szerző és mű kapcsolatában volt értelmezhető, ahol hamisítás alatt a névvel való visszaélést értették – némiképp hasonlóan ahhoz, ahogyan mai értelemben beszélünk képzőművészeti alkotások hamisításáról.

Mivel az ókori kultúrákban a szerzők műveikhez fűződő érdekei vagyoni értékkel nem rendelkeztek, illetve bizonyos esetekben mai értelemben vett alkotóknak sem tekintették őket, ezért az eredetiség kérdése inkább a szerzők becsülete és hírneve szempontjából volt releváns, hiszen az ókori szerzők főként a dicsőség és halhatatlanság reményében alkottak (Lendvai, 2008).

Miután a rögzíthető szellemi alkotások zöme szöveg formájában öltött testet, továbbá a modern kor beköszöntével, a technológiai-társadalmi folyamatok következtében (nyomdagép, polgárosodás stb.) az írásművek tettek szert leghamarabb kereskedelmi relevanciára, érthető módon a kialakuló szerzői jogi szabályozások is elsődlegesen az ilyen típusú alkotások vonatkozásában fogalmazódtak meg. Az Egyesült Államok 1787-ben született alkotmánya már tartalmazta a szövetségi törvényhozás kompetenciáját a „tudományok és hasznos művészetek” haladásának érdekében való jogalkotásra, amely által „szerzők és feltalálók” korlátozott ideig tartó kizárólagos jogát biztosíthatja „írásaik és találmányaik” tekintetében.

Az Egyesült Államok jogrendje specifikumából adódóan, több évszázadnyi alkotmánybíráskodási gyakorlat során igyekeztek tisztázni és korszerűsíteni a 18. századi alkotmányos előírásokat. Így az „írásaik” fogalmát kiterjesztették a „kreatív intellektuális vagy esztétikai munka gyümölcseinek minden fizikai megjelenítésére” (Goldstein v California, 412 US 546, 561 (1973)), a „szerző” fogalmát pedig, „akinek bármi eredetét köszönheti; kezdeményező („originator”); készítő; egy tudományos vagy irodalmi művet befejező”-ként határozták meg (Burrow-Giles Lithographic Co. v Sarony, 111 US 53, 58 (1884)).

Az eredetiség fogalma nemcsak a szerző, hanem az alkotás meghatározása kapcsán is felbukkan, és ebben a vonatkozásban az alkotmánybíróság szerint az eredetiség elengedhetetlen feltétele annak, hogy valamit egy szerző írásának lehessen tekinteni. „[A]z elme teremtő erején alapulnak [...] szellemi munka gyümölcsei, könyvek, nyomatok, metszetek és hasonló formájában testesülnek meg” (United States v. Stefens, United States v. Witteman, and United States v. Johnson, 100 US 82 (1879)).

Mindennek ellenére magának az eredetiségnek a meghatározásával az alkotmánybíróság nem bíbelődött, legmesszebb egy 1903-as döntésben merészkedett, amely szerint „a másolat az egyén személyes reakciója a természetre, a személyiség pedig mindig tartalmaz valami egyedit. Még a kézírásban is kifejezi egyediségét, és egy igen szerény művészeti alkotásban is van valami redukálhatatlan, ami csak egy emberé. Ezt a valamit szerzői jog alá vonhatja, amennyiben azt jogszabály nem korlátozza” (Bleistein v. Donaldson Lithographing Co., 22 188 US 239 (1903)). Noha az eredetiség fogalmának meghatározására nem törekedtek, az eredetiség tényének fennállására, gyűjteményes művek kapcsán, az amerikai bíróságok két eltérő tesztet is kidolgoztak. Az első szerint az igyekezet és az erőfeszítés ténye, a homlok verítéke („sweat of the brow”), elegendő az eredetiség létének megállapításához, még akkor is, ha az erőfeszítés nélkülözi a képzeletet és az értékítéletet. A második teszt elveti az előbbi megközelítést, elégtelennek találva az erőfeszítés kritériumát, helyette a gyűjtemény összeállítása során tanúsított válogatást, kreativitást és döntéshozatalt tartja az eredetiség igaz fokmérőjének (Abrams, 1992).

Az Egyesült Államokkal szemben egyes modern európai alkotmányok (mint például a román vagy a magyar alaptörvény) kevésbé foglalkoznak a szerzői jogok ilyen szintű védelmével. A román alkotmány mindössze az állam oltalmazási kötelezettségét írja elő, míg a magyar alaptörvény említést sem tesz a szerzői jogokról. Mivel az angolszásztól eltérően az európai jog alapvetően nem precedens-alapú, így az egyes fogalmak és intézmények értelmezése, mint akár az eredetiség szerzői jogi vonatkozásai, inkább a doktrína, semmint a bíróságok hatásköre.

Jelentős francia és német szerzők véleménye szerint az eredetiséget a szerző személyiségének a műben azonosítható jegyei jelentik. Mások hozzáteszik, hogy egy eredeti teljesítmény választást, elemzést, összehasonlítást, tétovázást, minden ízlésbeli, értelmi, érzelmi tartalék bevetését, azaz egyéni módon való alkotást jelent. Román szerzők megegyeznek abban, hogy egy alkotás akkor tekinthető eredetinek és oltalomra jogosultnak, ha (részletében vagy teljes egészében) nem egy másik szellemi alkotás másolata, illetve másik, korábbi alkotás felhasználása nélkül készült, továbbá az eredeti alkotás első alkalommal lett létrehozva, és nem egy másik, korábbi alkotáson alapul (Romitan, 2007). A párizsi fellebbviteli bíróság egy releváns döntése indoklásában leszögezte: egy mű akkor abszolút eredeti, ha nem áll függőségi viszonyban egy korábbi művel, és relatív eredeti, ha kölcsönvesz elemeket egy korábbi műből. Az eredetiség feltétele különösen fontos, mivel csak az eredeti

alkotások részesülhetnek szerzői jogi oltalomban. E feltétel hiányában a hamisítvány létezése sem feltételezhető (Romitan, 2007).

Az európai és az angolszász doktrínában és joggyakorlatban egyaránt megfigyelhető, hogyan helyeződött át a hangsúly az eredetiség mibenléte tekintetében az alkotó egyéniségére vagy erőfeszítésére vonatkozó bonyolultabb eszmefuttatásokról a plagizálás egyszerű hiányára. Úgy tűnik tehát (a normatív úton meghatározott kivételektől eltekintve), hogy a szerzői jog szempontjából jelenleg az a szellemi alkotás tekinthető eredetinek, amely bizonyítható módon nem tartalmaz más, korábban nyilvánosságra hozott szellemi alkotásokat.

Az eredetiség eme megközelítése viszonylag könnyen alkalmazható a szöveges alkotások esetében, hiszen „mindössze” annyit kell megállapítani, hogy a kifogásolt művet vagy annak részletét korábban publikálták-e már, és ha igen, akkor megfelelően lett-e hivatkozva a vizsgált alkotás által. Eredetiség tekintetében még a mesterséges intelligencia által generált szövegek sem jelentenének különösebb problémát, hiszen, ha a fentiek alapján eltekintünk az alkotó egyéniségére vagy erőfeszítésére épülő elméletektől, akkor a különböző algoritmusok által összerakott szövegeknek is csak a plagizálást kell elkerülniük, hogy eredetinek minősüljenek. A mesterséges intelligencia által generált tartalmakkal kapcsolatban az eredetiségnél jelentősebb kihívásnak tűnik az a kérdés, hogy szellemi alkotásnak tekinthetők-e a gépi szövegek?

A nem szöveg formájú alkotások esetében azonban bonyolultabb megállapítani az eredetiség tényét. Írásom egymástól meglehetősen távol eső példákkal – sportközvetítések, élelmiszergyártás, divattervezés, műhamisítás – igyekszik szemléltetni az eredetiség nehezen körülírható fogalma által a jog számára okozott nehézségeket.

A *Football Association Premier League és társai* ítéletben (C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631) az Európai Unió Bírósága azt a kérdést is megvizsgálta, hogy szerzői jogi szempontból műnek minősülnek-e a labdarúgó mérkőzések. Az EU Bírósága úgy találta, hogy a sportesemények, ezen belül a focimérkőzések nem tekinthetők műnek, mivel nem teljesítik az eredetiség feltételét, mégpedig azért nem, mert a mérkőzésekre olyan játékszabályok vonatkoznak, amelyek nem engednek teret a szerzői jogi értelemben vett alkotói szabadságnak. Ugyanakkor a Bíróság azt is kijelentette, hogy a sportesemények „önmagukban egyedi és ebben a vonatkozásban eredeti jellegűek”, ebből kifolyólag pedig az egyes nemzeti szabályozások akár a szellemi tulajdonjog alapján is biztosíthatják a sportesemények védelmét az audiovizuális tartalmuk nyilvánosságához közvetítése kapcsán. A hagyományos sporteseményektől eltérően, az e-sport eseményekkel és azok nyilvánosságához közvetítésével kapcsolatos jogok egyértelműen a szerzői jog hatálya alá tartozónak tekinthetők, mivel esetükben a játékszoftver eredeti szellemi alkotásnak minősül, annak használata (azaz maga a játszás) pedig engedélyköteles.

A *Levola Hengelo BV kontra Smilde Foods BV* ítéletében (C-310/17, EU:C:2018:899) az Európai Unió Bírósága arra kérdésre keresett választ, hogy részesülhet-e szerzői jogi védelemben az íz, azaz műnek tekinthető-e egy élelmiszer

íze? Az EU bírósága leszögezte, a Berni Egyezményre hivatkozva, hogy szerzői jogi szempontból műnek csak szellemi alkotás tekinthető, a 2001/29/EK irányelv (InfoSoc Irányelv (EU) - 32001L0029) szerint pedig, a szerzői jog csak eredeti teljesítmények esetében állhat fenn. Az eredetiség fogalmának tekintetében a Bíróság a *Painer* döntésben (C-145/10, EU:C:2011:798) megállapította, hogy egy szellemi alkotás akkor tekinthető a szerző sajátjának, ha tükrözi az ő személyiségét. Továbbá, a szerzői jogok kortárs értelmezési trendjének megfelelően, a *Football Dataco és társai* döntésben (C-604/10, EU:C:2012:115) a Bíróság leszögezte – adatbázis létrehozásával kapcsolatban – , hogy a szerző mégoly jelentős munkaráfordítása és szakértelme sem indokolhatja a szerzői jogi védelmet, ha ez a munkaráfordítás vagy szakértelem semmilyen eredetiséget nem fejez ki. Fentiek alapján a Bíróság úgy érvelt, hogy ellentétben például irodalmi művekkel, festészeti és filmalkotásokkal vagy zeneművekkel, amelyek pontos és objektív kifejezések, egy élelmiszer ízének azonosítása lényegében ízérzeteken és tapasztalatokon alapul, amelyek szubjektívek és változóak, mivel többek között a szóban forgó élelmiszert kóstoló személyhez kapcsolódó tényezőktől függenek, mint e személy kora, étkezési preferenciái, táplálkozási szokásai, valamint azon környezettől vagy kontextustól, amelyben e terméket megkóstolja.

Ezenfelül az íz pontos és objektív azonosítása, annak más, hasonló termékek ízétől való megkülönböztetése nem lehetséges technikai eszközökkel a tudomány jelenlegi állása szerint. Mindeztől valamely élelmiszer íze nem minősíthető „műnek” a 2001/29/EK irányelv értelmében.

A kommunikációs és képpalkotási/rögzítési eszközök, illetve a feldolgozást, tárolást, megosztást lehetővé tevő alkalmazások és platformok exponenciális fejlődésük által szinte felfoghatatlan mennyiségű digitális kép (fotó és videó) generálását és nyilvánossághoz közvetítését teszik lehetővé. Ez természetesen új műfajok (pl. mémek, gifek stb.) és új alkotási formák és technikák (pl. hangulattábla) létrejöttét eredményezi.

Az alkotók szempontjából ez azt jelenti, hogy szinte korlátlan mennyiségű potenciális vizuális referencia áll rendelkezésre, ráadásul a képanyag jelentős része különböző közösségi médiafelületeken kerül nyilvánosságra, eltérő felbontásban, képkivágásban, gyakran forrásmegjelölés nélkül. Mindez egy olyan vizuális ökoszisztémát eredményez, amelynek bármelyik elemét újabb, az eredetiség igényével megjelenő művek létrehozására lehet felhasználni. A képagregátor MI technológiáik színrelépésével (pl. a Google hangulattábla keresőjével) pedig újabb lehetőségek nyílnak meg e vizuális ökoszisztéma erőforrásainak kiaknázására, ezáltal újabb kihívás elé állítva az eredetiség – legalábbis szerzői jogi szempontból – eddig sem kifejezetten ellentmondásmentes fogalmának értelmezésére tett kísérleteket.

Az eredetiség problémája talán a legellentmondásosabb módon a hamisítványok kapcsán merül fel. Hamisítványok, mint ahogyan az ókori művek kapcsán fentebb említésre került, azóta léteznek, amióta valamilyen társadalmi vagy anyagi előny megszerzésének lehetősége felmerül a mások műveivel vagy nevével való visszaélésnek. Míg azonban az ókori hamisítók főként írásművek hamisításával

próbálkoztak, modern pályatársaik elsősorban a képzőművészeti alkotások révén igyekeznek kiaknázni a műkincsgyűjtők és kereskedők szenvedélyében rejlő vagyoni lehetőségeket. Írásom szempontjából nem annyira az „egyszerű” másolók, hanem inkább – némileg az ókori hamisítókhoz hasonló – saját alkotásukra más (elismert) művész szignóját elhelyező „eredeti hamisítványokat” készítő hamisítók jelentenek relevanciát. Az internet előtti korszak két legsikeresebb huszadik századi hamisítója a múlt század első felében alkotó Han van Meegeren (Vermeer, Pieter de Hooch, Frans Hals) és a jelenleg is aktív Wolfgang Beltracchi (Picasso, Gauguin, Monet). Van Meegerenről csak saját vallomása alapján derült ki hamisítói tevékenysége, Beltracchit pedig egy nem korhű festékanyag használata buktatta le, de mindketten saját jogon is elismert művészeknek számítanak, saját néven készült festményeik igen értékesek, komoly gyűjteményekben szerepelnek, és maguk is hamisítás tárgyai (Dippold, 2023). A jog szempontjából nem kétséges a hamisítás tényállása, hiszen saját alkotásukat más műveként tüntették fel, ráadásul kifejezetten azzal a céllal, hogy potenciális vevőiket megtévesztve tegyenek szert anyagi haszonra: egyértelmű a törvényszegő magatartás (Beltracchit többéves letöltendő szabadságvesztésre is ítélték lebukása után), azonban hamisítványaik a szerzői jogi doktrína eredetiség-fogalmának jelenlegi értelmében eredeti alkotások. Hiszen nem korábban létező alkotásokat másoltak, hanem saját kompozíciókat hoztak létre, kiemelkedő minőségben, saját szellemi munkájuk eredményeképpen, még ha más szerzők stílusjegyeit felhasználva is. Ennélfogva van Meegeren *Emmauszi vacsorája* hamisítvány (mert Vermeer de Delft aláírását hamisította a képre), azonban az *Emmauszi vacsora* esetleges másolásával a másoló is jogtiprást valósítana meg, hiszen a festmény van Meegeren saját, eredeti szellemi alkotása. A digitális alkotások korában azonban a műveknek éppen az a kézműves jellege tűnik el, ami hagyományosan megkülönböztette a festményt a fényképtől: a festékrétegek észlelhető vastagsága, az ecsetvonás vagy a kéz lenyomata a vásznon, a festmény mint a művész érintésének, kézmozdulatainak ábrázolása (Mitchell, 2005). A teljesen egyforma digitális fájlok korában nem az alkotás által tartalmazott különböző egyedi jellemzők, hanem egy hozzákapcsolt kódsor (NFT) igazolja az eredetiséget. A mesterséges intelligencia pedig képzőművészeti alkotások esetében is alkalmas létező művek alapján, a hamisító mesterekhez hasonlóan, az eredeti szerző stílusában „eredeti másolatokat” generálni. Nagyon távol van már ez a digitális realitás a fentebb hivatkozott, múlt század elei amerikai legfelsőbb bírósági okfejtéstől, amely az igen szerény művészeti alkotásokban is fellelhető, redukálhatatlan, kizárólag egy adott emberre jellemző, szerzői jogi oltalom alá vonható eredetiségről értekezett.

A plagizálás hiánya szerzői jogi szempontból sem feltételezi azt, hogy az eredeti alkotásnak kontextustól függetlenül, mintegy burokban kellene létrejönnie. Éppen ezért szerzői jogi viták esetében gyakran felmerülő kérdés, hogy pl. szövegnél csak a hivatkozás teljes hiánya, vagy már létező, de szabálytalan hivatkozás is plágiumnak tekintendő-e, vagy zeneműveknél milyen arányú hasonlóság, hány hang egyezése estében állapítható meg a másolás ténye. Eredeti és hamis között a legfőbb különbséget Lessing szerint az jelenti, hogy a hamisító más művészettörténeti kontextusban alkot,

mint az általa hamisított eredeti szerző. Azokat a folyamatokat (kulturális, társadalmi stb.) azonban, amelyek az eredeti létrejöttének feltételei voltak, és amelyek kontextusában az eredeti mű szerzője élt és alkotott, nem lehet másolni (Lessing, 1965). Ez volna tehát az a minden műben fellelhető irreducibilis valami, ami csak egy adott kontextusban létező egyénekre lehet jellemző, és ami a mű eredetiségét jelenti.

Egyértelmű, hogy a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok mind személyes (hírnév, hallhatatlanság), mind vagyoni (a művek gazdasági értéke, felhasználásuk által megvalósítható anyagi haszon) okokból relevanciával bírnak. Ezzel együtt, a jogi védelem alapjául szolgáló fogalmak: a szellemi alkotás és az eredetiség mibenléte egyre nehezebben körülírhatók.

E nehézségek, bár vitatható módon, de részben annak a ténynek is betudhatóak, hogy míg a szerzői jog által oltalmazni kívánt érdekek művészettörténeti, esztétikai (hírnév) vagy gazdasági (felhasználási jogok értékesítése) szempontok függvényei, ezeket a jog normatív módon, minden eredeti szellemi alkotás számára biztosítani kívánja, függetlenül az ezekhez kapcsolódó értékítéletektől (társadalmi percepciójuktól).

Amennyiben a szerzői jogi doktrína továbbra is az eredetiség kritériumára hivatkozva látja indokoltnak szellemi alkotások oltalmának biztosítását, szükséges lenne ezen fogalmak további tisztázása. Egyrészt tisztázni kellene, hogy a mesterséges intelligencia által aggregált tartalmak milyen feltételek teljesülése esetén minősülhetnek szellemi alkotásnak, másrészt jelentős mértékben szükséges lenne a plágium mibenlétének pontosítása, harmadsorban talán előrelépést jelenthetne az eredetiség fogalmának értékítélet-alapú (kultúrfilozófiai, művészettörténeti, gazdasági) meghatározása.

Amint az elmúlt évtizedek tapasztalata mutatja, a szabályozási folyamatok formai és eljárásbeli sajátosságaiból eredően, csekély a valószínűsége annak, hogy a normaalkotás a közeljövőben tartani tudná a lépést szerzői jogok területén a technológiai fejlődéssel, főként, hogy utóbbi hatásai azonnaliak és globálisak, míg a normaalkotás eredendően nemzeti szintű, a nemzetközi jog alakítása szerződések és intézmények által pedig a nemzeti folyamatoknál is körülményesebb.

KÖNYVÉSZET

ABRAMS, H. B., 1992. Originality and Creativity in Copyright Law, *Law and Contemporary Problems*, Vol. 55 No. 2.

DIPPOLD, Á., 2023. Mi különbözteti meg a világ leghíresebb képhamisítóit a Midjourneytől? [online] *Qubit*, Letöltés időpontja: [16.02.2023] Elérhető: <https://qubit.hu/2023/02/16/mi-kulonbozteti-meg-a-vilag-leghiresebb-kephami-sitoit-a-midjourney-toi>

LENDVAI, Zs., 2008. Szerzői jogok az ókorban, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, Vol. 113 No. 3, 2008. június.

- LESSING, A., 1965. What is Wrong With Forgery? *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, Vol. 23 No. 4, Summer 1965, 461–471.
- MITCHELL, W. J. T., 2005. There Are no Visual Media, *Journal of Visual Culture*, Vol 4 No. 2, 257–266.
- ROMIȚAN, R. C., 2007. Condiții cerute pentru protecția operelor în cadrul dreptului de autor, *Rev. Științe Juridice*, No. 84.

Jogesetek:

- Bleistein v. Donaldson Lithographing Co., 22 188 US 239 (1903)
- Burrow-Giles Lithographic Co. v Sarony, III US 53, 58 (1884)
- Football Association Premier League és társai C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631
- Football Dataco Ltd és társai kontra Yahoo! UK Ltd és társai C-604/10, EU:C:2012:115
- Goldstein v California, 412 US 546, 561 (1973)
- Levola Hengelo BV kontra Smilde Foods BV C-310/17, EU:C:2018:899
- Painer kontra Standard Verglags GmbH C-145/10, EU:C:2011:798
- United States v. Steffens, United States v. Witteman, United States v. Johnson, 100 US 82 (1879)
- .